

Er referens

Vår handläggare
Per Larsson

Remissvar gällande betänkandet Förbättrat skydd för totalförsvaret (SOU 2019:34)

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har – från de utgångspunkter myndigheten har att beakta – följande synpunkter på betänkandet.

Statligt kontrollsystem

FOI tillstyrker i sin helhet det av kommittén föreslagna kontrollsystem som möjliggör för staten att granska och ytterst villkora eller förbjuda överlåtelser och upplåtelser av utpekad egendom som är av väsentligt intresse för totalförsvaret. Kontrollsystemet bedöms av FOI att på ett behövligt sätt kunna stärka totalförsvarets planering och verksamhet. FOI har inga synpunkter på kontrollsystemets legala utformning.

Kommuner och landstings beaktande av totalförsvaret krav

FOI tillstyrker kommitténs förslag att det införs en generell uttrycklig skyldighet i lag för kommuner och landsting att beakta totalförsvarets krav i deras verksamhet. I betänkandet presenterar kommittén två alternativ när det gäller lagar vari de aktuella kraven skulle kunna tänkas införas: kommunallagen respektive lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) och tillhörande förordning (2006:637). Kommittén förordar att skyldigheten förs in i LEH 3 kap. 1 § och att en ny paragraf om samråd tillskapas i förordning 2006:637. Detta med motivet att LEH utgör ett mer naturligt författningssammanhang att placera de aktuella skrivningarna om beaktande av totalförsvarets krav, vilket också skulle leda till ett starkare genomslag än en placering i kommunallagen.

FOI instämmer i att placeringen i LEH utgör ett mer naturligt författningssammanhang. Men det är FOI:s bedömning att en placering i kommunallagen på ett tydligare sätt skulle få den aktuella skyldigheten att komma i blickfånget för de politisk styrande och samtliga chefer och anställda i kommunen eller landstingets (regionens) förvaltningar och bolag. Därmed skulle också dessa aktörer känna ett större eget verksamhetsansvar för totalförvarsfrågor och de därtill starkt kopplade frågorna om krisberedskap. Idag finns de tyvärr bland förvaltningars chefer och personal inte allt för sällan en uppfattning att beredskapsfrågor (dvs. krisberedskap och civilt försvar) endast sekundärt är deras ansvar och att det primära ansvaret ligger hos kommunen eller landstingets samordningsansvariga chefer och handläggare för beredskapsfrågor.

Placeringen i kommunallagen skulle med andra ord stärka den för civilt försvar och krisberedskap så centrala *ansvarsprincipen* hos kommuner och regioners olika politiska och förvaltningsmässiga verksamhetsföreträdare. Oavsett om skyldigheten förtydligas i kommunallagen eller LEH så är det enligt FOI av yttersta viktigt att kommuner och regioner genom länsstyrelser och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap erhåller erforderlig information och handledning om vad skyldigheten i *praktiken* innebär och hur och när samråd med statliga myndigheter bör ske. Risken finns annars att den avsedda effekten med förtydligandet av den berörda skyldigheten uteblir.

Länsstyrelsernas utökade möjlighet att tillvarata totalförsvarets intressen i den fysiska planeringsprocessen.

FOI tillstyrker kommitténs förslag att länsstyrelserna ges en öka möjlighet att tillvara ta totalförsvarets intressen i den fysiska planeringsprocessen hos kommunerna. Detta genom att länsstyrelserna ges möjlighet att ingripa mot beslut i den fysiska planeringen som påtagligt motverkar totalförsvarets intressen samt att det härvid införs förändringar i plan och bygglagen (2010:900) 3 kap. 10 § respektive 11 kap. 10 §.

Detta remissvar har beslutats av överdirektör Anna-Lena Österborg efter föredragning av analytiker Per Larsson. I den slutliga handläggningen har även Seniore rådgivaren Thomas Wallander deltagit.

.....
Anna-Lena Österborg

.....
Per Larsson

Datum
2019-11-11

Nr FOI-2019-1151

Sändlista:

För kännedom

Internt FOI

Registrator

GD-sekreterare

Senior rådgivare

Chefsjurist

AC